

О.О.Ковалевська (Київ)

**МІЖНАРОДНА КОНФЕРЕНЦІЯ «ЄВРОПА МІЖ МИНУЛИМ ТА МАЙБУТНІМ»
ТА V З'ІЗД КЛУБУ СХІДНОЇ ЛІТНЬОЇ ШКОЛИ ВАРШАВСЬКОГО
УНІВЕРСИТЕТУ У КИЄВІ**

30 листопада – 1 грудня 2007 р. в Національному університеті «Києво-Могилянська академія» відбулася Міжнародна конференція «Європа між минулим та майбутнім» і V з'їзд клубу Східної літньої школи Варшавського університету (WSL). На сьогодні школа й клуб уже мають чималу історію, а починалося все навесні 1990 р., коли при Інституті орієнталістики Варшавського університету було організовано Студії з національних проблем Східної Європи (з 1992 р. – Студії зі Східної Європи та Центральної Азії). Того ж року з метою надання можливості молодим ученим із країн цих регіонів ознайомлюватися зі станом сучасної науки на Заході, з новими творчими школами і методами досліджень у галузі історії, літературознавства, мистецтвознавства, соціології, політології, демографії та етнології, самостійно працювати в польських архівах і бібліотеках, одночасно зав'язуючи контакти зі своїми колегами з інших держав, була організована літня школа.

Протягом 1992–2007 рр. відбулося 17 сесій школи, з доповідями на яких виступили близько 90 відомих фахівців із Польщі, Західної Європи й США. Дипломи випускників отримали понад 350 осіб із 15 країн Центрально-Східної Європи, 6 – Заходу та 3 – Азії. Випускників і викладачів об'єднує клуб Східної літньої школи Варшавського університету, який створено у 2000 р., під час першого з'їзду, що проходив у Варшаві. Другий з'їзд відбувся у Брно (Чехія), третій – у Варшаві (Польща), четвертий – у Каунасі (Литва). У Києві у 2007 р. відбувся ювілейний V з'їзд клубу. Традиційно його засідання супроводжується науковою конференцією, учасниками якої є випускники й викладачі школи. Тематика виступів різноманітна, але обмежується загальними темами «Рідна Європа», «Разом в Європі», «Європа між минулим та майбутнім».

У відкритті конференції, яка мала назву «Європа між минулим та майбутнім», узяли участь президент Національного університету «Києво-Могилянська академія» *С.Квіт*, ректор Каунаського університету ім. Вітовта Великого *З.Лідека*, представники ректора Варшавського університету (*А.Менцвел*) і міністерства науки й вищої школи Республіки Польща (*Б.Шиманський*), директор літньої школи Варшавського університету *Я.Малицький*, послы Польщі (*Я.Ключковський*) і Литви (*А.Кумжа*) в Україні, професори і викладачі інших європейських університетів.

Організували захід Національний університет «Києво-Могилянська академія», Інститут історії України НАНУ (Україна), Східні студії Варшавського університету (Польща), Каунаський університет ім. Вітовта Великого (Литва), посольства Республіки Польща й Литовської Республіки в Україні. До складу оргкомітету конференції ввійшли *Я.Малицький* (Польща), *Р.Камунтавічус* (Литва), *Б.Данчак* (Чехія), *О.Ковалевська*, *Б.Янишин*, *О.Антипова*, *В.Щербак* і *Р.Чмелик* (Україна).

Під час конференції, окрім пленарного засідання, де було представлено дві доповіді – *Г.Зеленько* (Київ) «Постпомаранчева Україна: як перетворити політичні зміни у політичний розвиток?» і *Р.Чмелика* (Львів) «Українсько-польське пограниччя: дослідження сучасних етнокультурних процесів», – працювали три секції: «Формування європейської співдружності та інтеграційні процеси ХХ–ХХІ століть», «Європейська культурна спадщина», «Національна історія у загальноєвропейському контексті». Серед найбільш цікавих доповідей, виголошених учасниками конференції, були «Тематика та поетика збірки Ярослава Івашкевича «Повернення до Європи (1931)» (*Н.Лисенко* (Київ)), «Митець і влада: О.Корнійчук у соціалістичному каноні» (*В.Хархун* (Харків)), «Диктатори та діти у візуалізаціях влади» (*А.Петнекі* (Угорщина)), «Трансформація поняття «Литва» в історіографії Литовської республіки ХХ ст.» (*Р.Камунтавічус* (Каунас)), «Польща та Естонія міжвоєнного часу – шляхи приязні та стежки порозуміння» (*Н.Синдетська* (Таллінн)), «К.Пальчовський та його «Дискурс про козаків» (*В.Пилипенко* (Чернігів)) та ін. Матеріали планується видати окремим збірником до наступного з'їзду клубу Східної літньої школи Варшавського університету.

Робота конференції закінчилася засіданням клубу Східної літньої школи Варшавського університету, де з основною доповіддю виступив його почесний президент *Я.Малицький* («Східна літня школа Варшавського університету та корпоративний академічний рух: досвід і перспективи»). В обговоренні доповіді взяли участь *Д.Колбая*, *Б.Фотюк*, *Р.Камунтавічус*, *О.Ковалевська* й ін. На засідан-

ні було прийнято важливі рішення: внесено зміни до статуту клубу Східної літньої школи Варшавського університету; оптимізовано структуру правління; розглянуто питання зі встановлення посвідчень членів; оновлено базу даних на офіційному сайті; обрано голів на 2007–2008 рр. (*О.Ковалевська* і *В.Щербак*); призначено дату й орієнтовну тематику наступного з'їзду, який також відбудеться в Україні; обговорено потребу створення архіву Східної літньої школи Варшавського університету.

В.Г.Берковський (Київ)

МІЖНАРОДНА КОНФЕРЕНЦІЯ «ФІЛЬВАРК – СЕЛО – ЛАТИФУНДІЯ: СІЛЬСЬКЕ ГОСПОДАРСТВО В РЕЧІ ПОСПОЛИТІЙ XVI–XVIII ст.»

Конференція, яка збрала науковців з Австрії (Відень), України (Київ, Львів) та різних наукових центрів Польщі (Білосток, Бидгощ, Варшава, Люблін, Краків та ін.) відбулася 6–7 грудня 2007 р. в м. Кельце (Польща) на базі місцевого університету. Серед більш як 30 учасників заходу не можна не згадати таких видатних польських дослідників, як А.Вичанський, К.Пшибось та З.Гульдон. Українську історичну науку представляли київський дослідник *В.Берковський* із доповіддю на тему «Локальні ринки Волині як з'єднуюча ланка між селом та містом у XVI – середині XVII ст.» та львівські історики *О.Дух* («Як господарювали монахи? Господарство православних та уніатських жіночих монастирів у львівській та перемишльській єпархіях в XVII–XVIII ст.») і *Ю.Осінський* («Маєтковий комплекс Жевуських в Подільському воеводстві Речі Посполитої в XVIII ст.»).

Слід відзначити, що незважаючи на беззаперечне домінування досліджень стосовно історії власне коронних польських земель, значна частина пропонованих доповідей присвячена була історії України XV–XVIII ст. Зокрема тут слід відзначити доповідь проф. *З.Анусіка* «Латифундія князів Корецьких у XVI–XVII ст.», в якій було розглянуто процес формування, розвитку та занепаду земельного маєтку родини князів Корецьких на теренах Київщини та Брацлавщини. Доповідями, присвяченими магнатським земельним комплексам на українських теренах, стали дослідження професорів *Я.Ржоньца* («Утворення та розвиток латифундії Любомирських») та *Я.Пелася* («Земські маєтності Осолінських у першій половині XVII ст.»). Тут слід відзначити, що якщо в першій доповіді було звернуто увагу на загальні риси розвитку магнатської латифундії, то у другій докладно охарактеризовано маєтності родини Осолінських в околицях міста Рівного на Волині. До певної міри унікальною була доповідь австрійського історика *К.Класа* «Розвиток галицького аграрного господарства в 1772–1795 рр.», присвячена розвитку зернового господарства Галичини та Буковини.

Серед інших досліджень слід згадати доповіді *Т.Цесельського* («Слобода, хутір, бровар – форми сільського господарства на південно-східному кордоні Речі Посполитої у середині XVIII ст.»), *Я.Шішки* («Організаційна структура монарших маєтків у Львівській землі до середини XVI ст.»), *А.Михальського* («Боротьба за першість на локальному ринку між Оликою Радзивилів та Клеванню Чорторійських у сорокових роках XVIII ст.»), *І.Кулеша-Воронецької* («Управління маєтками Ізабелли Браницької (1771–1808 рр.)»).

Жваву дискусію викликала контроверсійна доповідь білостоцького дослідника *П.Гузовського* «Стан і перспективи дослідження сільського господарства періоду середньовіччя та раннього нового часу». Слід відзначити, що з багатьох доволі критичних висновків дослідника значна частина досить точно може характеризувати й становище зі студіюванням історії господарства XV–XVIII ст. в Україні. Це, зокрема, висновки про більшу увагу дослідників до політичної та військової історії і, натомість, недооцінка впливу економічного чинника на розвиток середньовічного та ранньомодерного суспільства.

ІВАНЕНКО БОРИС ВАСИЛЬОВИЧ